

Já na bráchu, Duka na Klause

Temné obrysy prezidentovy politické budoucnosti

Zdánlivá myšlenková shoda prezidenta Václava Klause s českým katolickým klérem není zdaleka tak samozřejmá, jak se může na první pohled zdát. Vznikající spojení vzbuzuje mnohé obavy.

PETR KRATOCHVÍL

Když se prezident Klaus na svatováclavské pouti pustil do „oportunistického modernismu“, katolická hierarchie si jeho vystoupení nemohla vynachválit. Trojjediné heslo církev-vlast-rodina, které se táhlo jako červená nit projevů všech přítomných, přitom bylo formulováno v ostře polemickém stylu: církev proti sekulárnímu, modernismem infikovanému světu; vlast proti nadstátním, nedemokratickým uskupením, tradiční rodina proti jejím novým formám, tvořeným stejnopohlavními páry, svobodnými matkami a kdovičím ještě.

Asymetrická shoda

Shoda přítomného kléru a prezidenta na této trojici základních hodnot ale nebyla zcela symetrická. Konzervativní pojetí rodiny tvoří už dlouho společné téma prezidentské kanceláře a katolických biskupů a i prezidentovy lichotky katolické církvi nabývají minimálně

od papežovy návštěvy v České republice na intenzitě. Ovšem obrana vlasti proti cizákům, v(d)ěčné prezidentovo téma, se nikdy v české katolické církvi netěšila zvláštní úctě. Už jen proto, že církev sama sebe definuje jako univerzální (původní význam slova „katolický“) a nadstátní, by bylo možné očekávat, že bude na podobné výpady reagovat velmi ostražitě.

Koneckonců volání po obraně demokratického státu proti „nadstátním uskupením, která nikdy nemohou získat demokratickou legitimitu“, abychom citovali prezidentův projev, by se dalo velmi snadno vyložit jako útok právě proti římskokatolické církvi. Vždyť právě ona je jak nadstátní, tak i z principu nedemokratická a její institucionální paměť jistě nezapomněla na situaci za první republiky, kdy se skutečně stala objektem masarykovské kritiky pro svou nedemokratickou a českému národu údajně cizí povahu.

Arcibiskup Duka ovšem na historické konotace nedal, protože zjevně rychle pochopil, že spojení s prezidentem nebude nikdy úplné, pokud prezidentova podpora církve nebude symetricky doplněna také arcibiskupským pozhánáním prezidentovým euroskeptickým názorům. Příležitost se naskytla, když prezident veřejně prezentoval svou novou brožuru, nazvanou *Evropská integrace bez iluzí*. Arcibiskup se setkání zúčastnil, pochválil prezidenta a pohovořil s novináři o tom, na jaké scestí se podle jeho názoru Evropská unie dostala.

Kdyby se nejednalo o tak závažné téma, působila by křečovitost Dukovy snahy o nalezení společné řeči s prezidentem až komicky, protože rozpór mezi pohledy obou pánů je do očí bijící. Prezident na svých webových stránkách o knize tvrdí, že objasňuje „tragický omyl“ otců zakladatelů, kteří „viděli v kontinentální integraci dobro“, a volá po „návratu k trhu“. Arcibiskup ovšem vidí věci přesně opačně: Evropská unie by podle něj neměla být jenom ekonomickým uskupením, a naopak je třeba se vrátit k myšlenkám otců zakladatelů.

Zas o krok blíže

Tato očividná neshoda na cestě k budování nacionálně-konzervativního politického bloku, v jehož čele by mohl prezident v budoucnu stanout, je ovšem jenom drobným zádrhem, který ani prezident Klaus, ani arcibiskup

Duka jistě nebudou nijak komentovat. Naděje, že by snad rozdílný postoj k Evropské unii mohl znamenat větší míru reflexe církevní hierarchie ve vztahu k prezidentu Klausovi, je zcela falešná. Podobně jako arcibiskup nedbá na hlasy zevnitř církve, které jej upozorňují na nesoulad mezi sociálním učením této instituce a postoji prezidenta (Tomáš Halík), neotřesou jím ani zcela mimoběžné pozice církve a prezidenta ve vztahu k evropské integraci.

Důsledek je zřejmý. Jsme zase o jeden krok blíže k vytvoření společensky i ekonomicky silně konzervativní, nacionalistické a euroskeptické strany, která má nesrovnatelně větší potenciál než jakékoli podobně orientované uskupení na současné politické scéně. Formální důraz na opět ryze formální demokratické procedury spojený se silnou rolí (nejen stranického) vůdce je dnes také pro značnou část české veřejnosti mimořádně atraktivní. A je-li pro katolickou církev dnes ještě chucpe otevřeně se spojovat s xenofobním hnutím D.O.S.T. či se Suverenitou paní Bobošíkové, zdánlivý mediátor Klaus by jistě dokázal bátorovské a dukovské křídlo umně propojit.

Nejpříhodnější okamžik pro aktivizaci takové strany je právě nyní: klesající důvěra k EU, rozvrat eurozóny, hospodářská krize a rostoucí znechucení české veřejnosti z dnes existujících politických stran – to vše zvyšuje pravděpodobnost úspěchu strany nové. Pro Českou republiku je tedy jediné štěstí, že prezident Klaus nerad riskuje a že dobrovolně nevymění jistotu prezidentské funkce za nejistotu lídra nové politické strany. Ovšem při parlamentních volbách v roce 2014 (pokud neproběhnou volby předčasně) se opravdu máme na co těšit.

Autor je výzkumný pracovník a zástupce ředitele Ústavu mezinárodních vztahů.

Václav Klaus a Dominik Duka. Foto klaus.cz